

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора О.В. Лебідь на дисертаційну роботу **ГАМОЛІНА ПАВЛА ВОЛОДИМИРОВИЧА** на тему «Підготовка майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти», подану на здобуття ступеня доктора філософії у галузі 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок із науковими програмами.

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена сучасними суспільними та освітніми запитами на всебічний розвиток особистості дитини, формування її творчого потенціалу й художньо-естетичного світогляду в умовах цифровізації освіти та активного впровадження інноваційних технологій. Особливу роль у цьому процесі відіграють позашкільні заклади освіти художнього профілю, ефективність функціонування яких значною мірою залежить від рівня професійної підготовки викладачів образотворчого мистецтва. Водночас аналіз практики підготовки фахівців у закладах вищої освіти засвідчує недостатню орієнтацію освітніх програм на специфіку позашкільної мистецької діяльності, що актуалізує потребу у науково обґрунтованому переосмисленні змісту, умов і механізмів такої підготовки. У цьому контексті обрана тема є своєчасною, соціально значущою та відповідає сучасним тенденціям розвитку професійної освіти і мистецької педагогіки.

Вибір тематики роботи відповідає основним напрямкам досліджень кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університету імені Альфреда Нобеля», проведених у межах комплексних наукових тем: «Теоретичні та методичні засади моделювання компетентнісної професійної освіти у контексті євроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0117U000784) і «Теоретико-методологічні засади професійного становлення фахівця в інноваційному соціокультурному просторі» (державний реєстраційний номер 0122U200059).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації.

Грунтовність задекларованих автором наукових положень та висновків підтверджена проведеним критичним аналізом теоретичних і практичних основ проблеми підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти, а також використанням сучасних методологічних підходів: компетентнісного (орієнтованого на формування у здобувачів вищої освіти цілісного комплексу мистецьких, психолого-педагогічних та організаційно-методичних компетентностей, необхідних для виконання трудових функцій викладача-позашкільника), особистісно орієнтованого (спрямованого на розвиток індивідуального творчого потенціалу, мотиваційно-ціннісної сфери та самореалізації майбутнього викладача-художника), системного (забезпечує розгляд професійної підготовки як цілісного, структурованого процесу взаємодії мети, змісту, форм, методів і результатів навчання), аксіологічного (актуалізує формування

ціннісного ставлення до художньо-педагогічної діяльності, мистецтва та позашкільної освіти як соціокультурного феномена), діяльнісно-творчого (передбачає активне залучення студентів до художньо-педагогічної діяльності, квазіпрофесійних практик та формування індивідуального стилю викладацької роботи) підходів.

Констатуємо, що рецензоване дисертаційне дослідження базується на багатій джерельній базі. Ґрунтовне вивчення здобувачем широкої джерельної бази (373 найменування) і сучасного стану формування готовності майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти уможливили виокремлення суперечностей, на розв'язання яких було спрямовано дослідження, а також досить обширно висвітлити сукупність аспектів досліджуваної проблеми (зміст вітчизняних нормативно-правових документів у сфері позашкільної та мистецької освіти, наукові підходи до професійної підготовки викладачів-художників, сучасний вітчизняний і зарубіжний досвід підготовки фахівців мистецького профілю до художньо-педагогічної діяльності) та розробити педагогічні умови підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти.

Одержанню обґрунтованих і достовірних результатів сприяло застосування комплексу методів наукового дослідження, адекватних меті та завданням дослідження, зокрема: теоретичні (аналіз та синтез психолого-педагогічних, мистецтвознавчих розвідок; порівняння, систематизація та узагальнення теоретико-емпіричних даних); емпіричні (анкетування, формальні та неформальні бесіди, тестування, опитування, спостереження, експертна оцінка, педагогічний експеримент); методи математичної статистики.

3. Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертації.

У дисертації Гамоліна Павла Володимировича цілісно та системно досліджено проблему підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти.

На підставі глибокого аналізу дисертації констатуємо, що рецензоване дослідження вирізняється науковою новизною та теоретичним значенням. Зокрема, вперше підготовку майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти розглянуто як самостійну науково-педагогічну проблему; розроблено й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах; обґрунтовано та графічно візуалізовано механізм реалізації визначених педагогічних умов; сформовано цілісний науково-методичний ансамбль дослідження, що охоплює принципи, методологічні підходи та концепт-позиції. У процесі дослідження уточнено й конкретизовано понятійно-категоріальний апарат, зокрема такі поняття, як «художній профіль навчання позашкільної освіти», «професійна підготовка майбутніх викладачів образотворчого мистецтва», «готовність майбутнього викладача образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти», «педагогічні умови підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах

освіти», «квазіпрофесійна суб'єктність майбутнього викладача образотворчого мистецтва». Здійснено компонентно-структурний аналіз феномена «готовність майбутнього викладача образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти», що охоплює мотиваційно-ціннісний, когнітивний, особистісно-творчий та діяльнісно-рефлексивний компоненти; розроблено критеріальну базу для визначення вихідного й підсумкового рівнів сформованості зазначеної готовності; удосконалено зміст, методи та форми навчання, спрямовані на підвищення ефективності підготовки майбутніх викладачів-мистців до художньо-педагогічної діяльності в позашкільних закладах освіти.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження забезпечується методологічною обґрунтованістю його концептуальних засад, адекватністю обраних методів дослідження поставленій меті та завданням, репрезентативністю вибірки, поєднанням теоретичних і емпіричних методів, а також результатами педагогічного експерименту. Статистична обробка експериментальних даних та позитивна динаміка показників сформованості готовності майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти в експериментальній групі підтверджують обґрунтованість і наукову надійність отриманих результатів.

4. Значення одержаних результатів для науки і практичного використання.

Робота має безсумнівне практичне значення, що визначається розробленням, апробацією та впровадженням результатів дослідження в процес професійної підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти. Практичну цінність становить збагачення змісту навчальних дисциплін окремими темами, завданнями та формами організації занять («Методика викладання образотворчого мистецтва», «Психологія», «Педагогіка», «Правознавство», «Педагогічний рисунок»), що корелюють з номенклатурою професійних компетентностей, необхідних для виконання трудових функцій викладача мистецької школи відповідно до професійного стандарту «Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін)». Вагоме практичне значення мають розроблення та впровадження авторських спеціальних курсів «Мистецтво комунікації» і «Основи художньо-педагогічної роботи у позашкільних закладах освіти», створення банку варіативних освітніх івентів, а також розроблений діагностичний комплекс для визначення рівнів сформованості компонентів готовності майбутніх викладачів-мистців до художньо-педагогічної діяльності в позашкільних закладах освіти.

Основні положення та висновки дисертаційного дослідження можуть бути використані з метою подальшого розвитку теорії і практики професійної освіти, насамперед у процесі підготовки майбутніх фахівців за спеціальностями 014.12 Середня освіта (образотворче мистецтво) та 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, а також у

системі підвищення кваліфікації й перепідготовки педагогічних кадрів, у сфері неформальної освіти та в самоосвітній діяльності.

Практичне значення дисертаційного дослідження засвідчує і впровадження його результатів в освітній процес ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (довідка про впровадження № 502 від 28.08.2025 р.), Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (довідка про впровадження № 88-904-36 від 17.06.2025 р.), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка про впровадження № 17 від 25.06.2025 р.), Криворізького державного педагогічного університету (довідка про впровадження № 08-517/3 від 01.09.2025 р.).

5. Повнота викладу основних результатів дисертації в публікаціях здобувача.

Основні положення дисертації відображено у 18 публікаціях, з яких: 6 статей у провідних наукових фахових виданнях України (категорія Б); 1 стаття у зарубіжному виданні, індексованому у наукометричній базі Scopus; 11 тез доповідей у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій.

Кількість наукових публікацій здобувача відповідає встановленим Міністерством освіти і науки України вимогам щодо оприлюднення основних результатів дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії. Апробація результатів дисертаційного дослідження здійснена на належному рівні, що підтверджується їх представленням і обговоренням на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

6. Характеристика структури та змісту дисертації

Структура дисертаційної роботи характеризується внутрішньою логікою, виваженістю та узгодженістю її складових, що забезпечує послідовну реалізацію поставлених завдань дослідження. Автором коректно окреслено об'єкт і предмет дослідження, чітко визначено мету та гіпотезу, сформульовано відповідні завдання, а також обґрунтовано добір методів наукового пошуку.

У першому розділі дисертації «Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти» здійснено ґрунтовний різногалузевий аналіз психолого-педагогічних, мистецтвознавчих і філософських джерел з проблеми дослідження. Автором виокремлено чотири групи теоретичних засад, що охоплюють історію розвитку позашкільної освіти та професійної підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва, вітчизняну нормативно-правову базу у сфері позашкілля, наукові підходи до тлумачення ключових дефініцій, а також сучасний вітчизняний і зарубіжний досвід професійної підготовки фахівців мистецького профілю. У розділі уточнено змістове наповнення базових понять дослідження, зокрема «художній профіль навчання позашкільної освіти», «професійна підготовка майбутніх викладачів образотворчого мистецтва», «готовність майбутнього викладача образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти», а також здійснено компонентно-структурний аналіз означеної готовності з виокремленням мотиваційно-ціннісного, когнітивного, особистісно-творчого

та діяльнісно-рефлексивного компонентів і визначенням рівнів їх сформованості.

Другий розділ дисертації «Обґрунтування та експериментальна перевірка педагогічних умов підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти» присвячено теоретичному обґрунтуванню, розробленню та експериментальній перевірці педагогічних умов формування готовності майбутніх викладачів-художників до професійної діяльності у системі позашкільної освіти. У розділі подано авторське визначення поняття «педагогічні умови підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти», детально розкрито зміст кожної з визначених педагогічних умов, охарактеризовано механізм їх реалізації, представлено науково-методичний ансамбль дослідження, що включає принципи, методологічні підходи та концепт-позиції. Значну увагу приділено організації та проведенню педагогічного експерименту, характеристиці вибірки, методам збору, аналізу й статистичної обробки емпіричних даних, що забезпечує достовірність і наукову обґрунтованість отриманих результатів.

Отже, структура дисертації є логічно вибудованою та сприяє повному розкриттю теми дослідження й досягненню поставленої мети. Зміст роботи свідчить про ґрунтовне опрацювання здобувачем актуальної науково-педагогічної проблеми, якісну організацію дослідно-експериментальної роботи та належний рівень теоретичної й методичної підготовки. Загальні висновки є логічно узгодженими з метою й завданнями дослідження та достатньо обґрунтованими, а додатки доповнюють і поглиблюють уявлення про цілісність проведеного дослідження.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам та дані про відсутність порушень академічної доброчесності.

Дисертаційна робота Гамоліна Павла Володимировича відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії за відповідною спеціальністю та оформлена згідно з чинними нормативними документами Міністерства освіти і науки України, що регламентують підготовку й подання наукових кваліфікаційних праць такого рівня.

З урахуванням результатів автоматизованої перевірки дисертаційної роботи на наявність текстових запозичень, а також на підставі аналізу змісту дисертації та опублікованих за її тематикою наукових праць здобувача, можна стверджувати, що дисертаційне дослідження виконано самостійно та відповідає принципам академічної доброчесності. Факти плагіату, самоплагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів дослідження у роботі не виявлені.

8. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, вважаємо за доцільне звернути увагу на певні моменти дискусійного характеру, а саме:

1. Визначаючи концепт-позиції, яких варто дотримуватися при проведенні педагогічного експерименту, дисертант увиразнює відповідність художньо-педагогічної когнітивної складової освітнього процесу сучасним

світовим тенденціям розвитку спеціальності. Однак, із тексту рукопису не цілком зрозуміло, які саме сучасні тенденції розвитку спеціальності були ураховані під час проведення педагогічного експерименту. Відтак, вважаємо, що цей аспект доцільно було б пояснити.

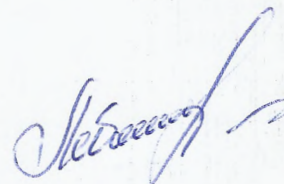
2. Презентуючи структуру одного з ключових понять дослідження – «готовність майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти», автор аналізує варіативні дослідження з даної проблематики, де виокремлені різноманітні компоненти подібного феномену; однак, нечітко обґрунтовує власну позицію, чому були увиразнені саме мотиваційно-ціннісний, когнітивний, особистісно-творчий та діяльнісно-рефлексивний компоненти.

3. Вбачаємо дещо одноманітним за змістовим та візуально-графічним рішенням підрозділ 2.3, у якому подані статистичні дані щодо ефективності запропонованих педагогічних умов. На наш погляд, для кращого сприйняття статистичного матеріалу, варто було б додати графіки та діаграми.

Втім, висловлені зауваження не применшують цінності дослідження. Аналіз дисертації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження Гамоліна Павла Володимировича на тему «Підготовка майбутніх викладачів образотворчого мистецтва до роботи в позашкільних закладах освіти» є завершеним, цілісним, самостійним науковим дослідженням, яке має наукову цінність, теоретичне та практичне значення. Загалом, дисертаційне дослідження повністю відповідає вимогам, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.); Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), а його автор – Гамолін Павло Володимирович – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

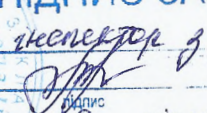
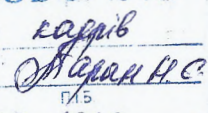
Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри психології та педагогіки
ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»

Ольга ЛЕБІДЬ

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ	
директор з кадрів	
	
Дата « 29 »	січня 2026 р.

ЛЕБІДЬ ОЛЬГА ВАЛЕРІЇВНА

Результат перевірки підпису

Підпис вірний

П.І.Б.

ЛЕБІДЬ ОЛЬГА ВАЛЕРІЇВНА

РНОКПП

3135210100

Організація (установа)

ФІЗИЧНА ОСОБА

Код ЄДРПОУ

Посада

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача)

14:01:11 29.01.2026

Сертифікат виданий

КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер

5E984D526F82F38F040000008B3CF90101E1E506

Тип носія особистого ключа

Захищений

Алгоритм підпису

dstu4145

Тип підпису

Кваліфікований

Формат підпису

CAAdES-T

Сертифікат

Кваліфікований